SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 11 — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 19, 1994. — CENTS 25 ЦЕНТІВ — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го СІЧНЯ 1994. — Ч. 11. — РІК CI.

ВЧИНЕНО ЗБРОЙНИЙ НАПАД НА СЕКРЕТАРІЯТ РУХУ

ПРОПАВ ГОЛОВА СЕКРЕТАРІЯТУ

Київ. — В ніч з 15 на 16 січня на Секретаріят Руху вчинено збройний напад. Двоє невідомих, покликавшись на те, що їм необхідно передати голові Секретаріяту Михайлові Бойчишину пакет документів зі Львова, разом зі сторожем увійшли до приймальні. Через відсутність М. Бойчишина нічним відвідувачам на їхнє прохання було дозволено потелефонувати йому додому.

Після дзвінка, на який нібито ніхто не відповів, один з напасників вихопив пістолет. Ударивши сторожа двічі по голові, він наказав негайно пошукати голову Секретаріяту. Після відмови напасники звеліли покликати іншого сторожа, якого помітили раніше. Останній, перебуваючи у приміщенні „Рух-Прес", вчинив опір, замкнувшись у кімнаті. Керівник „Рух-Прес", який у цей час тут працював, негайно викликав міліцію. Поки вона з'явилася, озброєним „гостям" удалося зникнути.

Як стверджують сторожі, від напасників тхнуло бензиною, що вказує на можливу спробу підпалу приміщення.

На думку „Рух-Прес", напасники не очікували опівночі застати в Секретаріяті Руху більше, ніж одного сторожа. Тому напад провалився і його мета залишилася невідомою.

З вечора 15-го січня зник заступник голови Руху і голова Секретаріяту Михайло Бойчишин, який пішов з праці приблизно три години перед нападом. За станом на 15-го січня місце перебування М. Бойчишина не було відоме.

„Рух-Прес" уважає ланками одного ланцюга напад на Секретаріят Руху та зникнення його голови М. Бойчишина.

Голова Руху Вячеслав Чорновіл мав розмову з керівниками МВС і СБУ, під час яких порушив питання про негайний початок розшуку М. Бойчишина та розслідування факту нападу на Секретаріят.

Л. КРАВЧУК ЗУСТРІВСЯ З ЖУРНАЛІСТАМИ

Київ (Р. Руденко). — Сюди в п'ятницю, 14-го січня, повернувся з Москви Президент України Леонід Кравчук після зустрічі з президентом ЗСА Биллом Клінтоном та Росії Борісом Єльцином. Перед відлетом з російської столиці, Президент Кравчук мав пресову конференцію в амбасаді України у Москві, де розповів про підписані угоди і пояснив, що вони дадуть Україні.

Прибувши на летовище в Бориспіль, Л. Кравчук знову зустрівся з журналістами і відповів на численні запитання. Він висловив задоволення результатами зустрічі і підписаними тристоронними угодами. За словами Президента, Україна отримала змогу жити в цивілізованому світі з цивілізованою власною політикою, а підписані угоди відкрили нову сторінку в ядерному роззброєнні. При підписанні документу сторони врахували інтереси всього світу і також інтереси України. Враховані всі застереження, висунені Верховною Радою України під час ратифікації угоди Старт-1.

На прохання журналістів назвати, які конкретно ґарантії отримала Україна, Л. Кравчук відповів, що перш за все Україні гарантовано її безпеку і недоторканість державних кордонів. У документах чітко сказано, що проти України не буде застосована „ніяка зброя", а також не буде чинитися економічний тиск. Ліквідація зброї здійснюватиметься поетапно протягом трьох років. Після вивезення 200 боєзарядів має надійти компенсата за них. Якщо компенсата не надійде, то Україна негайно припинить вивезення боєголовок і дія угоди також автоматично припиниться.

Щодо економічних гарантій, то ЗСА обов'язалася негайно виплатити Україні 175 міл. дол. обіцяних під час попередніх переговорів, а пізніше нададуть чи малий кредит. З Росії протягом 7-ох років надходитиме безплатне паливо для українських атомних електростанцій. Росія забезпечує Україну газом в повному обсязі і за цінами, нижчими, ніж минулого року. Та й світ тепер сприйматиме Україну, як державу, котра виконує зобов'язання, проголошені після здобуття нею незалежности.

(Закінчення на стор. 3)

Міністер Німеччини хвалить Україну

Бонн, Німеччина. — Пресове агенство Ройтер повідомило, що в п'ятницю, 14-го січня, міністер закордонних справ Німеччини Клявс Кінкель ствердив, що підписання договору про розмонтування та усунення ядерної зброї з території України, президентами ЗСА, України і Росії „відкриває великі можливості ядерного роззброєння, як це передбачається у договорі Старт-1". Він також передбачує, що умови, яких домоглася Україна за те, що передасть ядерні боєголовки до знищення Росії також збільшить можливості, що Україна погодиться підписати угоду про нерозповсюдження ядерної зброї.

„Це є дуже важливий хід подій, який зміцнює не тільки регіональну безпеку, але також безпеку Европи і цілого світу". Тому дуже важливим є, щоб Президент Леонід Кравчук отримав схвалення від Верховної Ради України. „Тоді це стане передумовою широкого міжнародного спілкування з Україною". Він підкреслив, „ми мусимо якнайскорше звернути свою допомогу в сторону України, а не як досі практиковано тільки для Росії".

К. Кінкель уважає також, що якнайшвидше треба підписати з Україною угоду про Европейський союз, а Німеччина мусить зробити все, що тільки можливе, для покращення відносин.

К. Кінкель зазначив також, що його країна досі вклала понад 80 біл. нім. марок вартости допомоги колишньому СССР, головно Росії, дещо перепало також і Україні. Тепер він уважає, що прийшов час, щоб інші західні держави прийшли з допомогою.

ПОНАД 30 ОСІБ ЗГИНУЛО В ЗЕМЛЕТРУСІ В КАЛІФОРНІЇ

Мама з дитиною на вулиці Нортриджу, після того, як землетрус знищив їхнє помешкання.

Лос Анджелес. — Як інформує агенство Ассошієйтед Пресс, в понеділок, 17-го січня, о год. 4:30 ранку за місцевим часом в районі Лос Анжелеса стався сильний землетрус силою 6.6 ступенів за скалею Ріхтера. Епіцентр землетрусу припав на місто Нортридж в долині Сан Фернандо, 20 миль на північ від Лос Анжелесу. В цій долині мешкає до трьох міл. осіб.

Після головного підземного поштовху, який тривав понад 30 секунд, було зареєстровано 12 поштовхів підряд в районі Санта-Моніка (сила досягала 3.7 ступенів за скалею Ріхтера).

Посадник Лос Анжелесу Ричард Рірдан і губернатор стейту Піт Вілсон проголосили в місті і стейті надзвичайний стан. Закрито міжнародне летовище Лос Анжелесу, в місті припинилася достава електрики. В порятункових роботах пожежникам і поліції допомагають півтори тисячі національних ґрардійців. Президент Билл Клінтон заявив, що Адміністрація знайде спосіб максимально допомогти районам, що постраждали від стихійного лиха.

Кількість людських жертв переступила 30 осіб, але ще не всі руїни розібрано. Жертв було б значно більше, якби землетрус стався не о год. 4:30, а пізніше, коли на дорогах почався б інтенсивний автомобільний рух.

І. Плющ утримався від коментарів

Київ (УНІАР). — Тут у п'ятницю, 14-го січня, голова Верховної Ради України Іван Плющ заявив, що утримається від коментарів з приводу підписання Президентом України Леонідом Кравчуком угоди про ядерне роззброєння до часу вивчення усіх документів. Відмовилися прокоментувати угоду трьох президентів і член комісії Верховної Ради з питань оборони Сергій Колесник та член Президії Верховної Ради Андрій Печеров.

Лідер Фракції „Нова Україна" Володимир Щербина в цілому оцінив факт підписання цього договору позитивно. Мотивуючи своє становище, він попросив опонентів відповісти на запитання, чи можуть вони перенацілити українські ракети з об'єктів ЗСА на аналогічні об'єкти у Росії?

Секретар Конституційної комісії і народний депутат України Владислав Носов сказав, що Президент Кравчук перевищив свої уповноваження, бо за діючою конституцією він не мав права розпоряджатися державним майном, до якого входять 176 ракет. За словами В. Носова, дії Л. Кравчука можна уважати актом „брутальної сваволі" і додав, що коли б в Україні був конституційний суд, то проти Президента можна було б порушити справу. Однією з причин порушення Президентом Кравчуком конституції В. Носов назвав невизначеність українського законодавства.

Заступник голови комісії з економічних реформ Михайло Швайка зазначив, що обговорення цього договору в парляменті буде дуже бурхливим. Дев'ята сесія Верховної Ради розпочнеться 20-го січня, але вже 18—19-го січня у парляменті буде „важлива нарада", як сказали працівники Пресової служби Верховної Ради.

Деякі опоненти Л. Кравчука зауважують, що ЗСА обіцяють компенсату для ліквідації ядерної зброї біля 1 біл. дол, а демонтування тільки одного комплексу ракет СС-24 буде коштувати не менше 10 біл. дол.

В Україні

КИЇВ. — За даними Міністерства Внутрішніх Справ, за останній тиждень грудня 1993 року в Україні розкрито 80 тяжких злочинів, серед яких 31 вбивство і 11 поранень, які привели до смерти. Розкрито також 11 зґвалтувань, 24 розбійні напади з пограбуваннями. Викрито 14 злочинних груп, у яких вилучено автомат, сім карабінів, два ґранатомети, вісім пістолів, чотири обрізи мисливських рушниць, 24 ґранати та близько 4,000 патронів. Виявлено 149 фактів торгівлі наркотиками. За ці правопорушення затримано 173 особи, серед яких п'ять школярів і 101 безробітних, у яких сконфісковано, 214 кілограмів наркотичної сировини. Загалом протягом 1993 року міліція зафіксувала 17,000 правопорушень, пов'язаних з наркобізнесом, за що перед судом стали 14,000 осіб, вилучено понад 20 тонн наркотичної сировини. В новорічну добу прикордонники припинили вивіз з України продуктів на 55 міл. карбованців і промислових товарів на 2 біл. карбованців.

ДОНЕЦЬКЕ. — Тут помітне зниження цін на комунальну власність. На авкціоні 2-го січня продавалися об'єкти комунальної власности, з яких продане ательє „Успіх" за 10 міл. карованців, придбав колектив; продовольча крамниця „Театральна" — за 650 мільйонів карбованців; крамниця „Продтовари" ч. 17 — за 54 міл карбованців. На думку фахівців це найдешевший авкціон, що відбувся в місті останнім часом.

ДОНЕЦЬКЕ. — Місцева газета „Город" видрукувала програмову заяву Ініціятивної групи, яка вирішила створити Народний Рух Донбасу „Восточний експрес". Організаторами цієї групи є відомі в реґіоні політичні діячі Володимир Щербань та Василь Ришков. Мета створюваної організації — об'єднання підприємців Донбасу для участі у передвиборчій боротьбі. Одним з програмових пунктів Народного Руху Донбасу „Восточний експрес" — є подолання економічної кризи в реґіоні та в цілій Україні.

ВІННИЦЯ. — Обласна державна адміністрація та німецька фірма „Варекс" підписали угоду про співпрацю на взаємовигідних бартерних умовах. Попередня сума договору — 10 міл. дол. ЗСА. Німецькі партнери постачатимуть ліки, медичну апаратуру та сприятимуть включенню іноземних інвестицій. Вінниччина розраховуватиметься цукром, консервами і овочами. Між Мюнхеном і Вінницею буде відкрито пряму летунську лінію.

УЖГОРОД. — Представник Президента в області Михайло Країло повідомив, що повінь нанесла великих шкід Закарпаттю. Загинула жінка в Міжгір'ї і чоловік у Рахівському районі. До области надходить допомога з інших реґіонів України. За словами М. Країла, фахівці розпочали працю над програмою захисту від повені в майбутньому. Близько 550 дітей з області найближчим часом виїдуть до Мадярщини на відпочинок.

Чи можна збирати жнива голоду?

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Справді це парадос! — збирати жнива голоду? Як це можна робити? Але у випадку режисера і директора фільму „Голод" Олеся Янчука цей куріоз став правдою.

Два тижні висвітлювання цього фільму у відомому для справжніх любителів цікавих та не звичайних фільмів кіно „Філм форум" в Ню Йорку принесли нашому молодому київському режисерові Олесеві Янчукові неабияку славу. Це можна було пізнати з обширних та дуже прихильних критик у американській пресі, ще і прикрашених трьома або трьома з половиною зірками, які дають критики лише за добрі фільми.

Тому, коли Олесь заходить не вперше до нашої редакції на розмову, можемо йому лише гратулювати та радіти його успіхом від щирого серця. Але і його очі світять радістю та надією, що цей жахливий своїм змістом фільм про один із найбільших злочинів над

(Закінчення на стор. 3)

Режисер О. Янчук (зліва) з письменником В. Баркою, повість якого „Жовтий князь" була підставою до сценарія „Голоду".

(Світлив В. Безсонів)

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ З ТРАДИЦІЙНИМ щорічним посланням „Про становище стейту", губернатор Массачусетсу Вілліям Велд запропонував реформу системи соціяльного забезпечення (велферу), суть якої зводиться до того, що працездатна людина повинна влаштуватися на працю за два місяці з дня початку отримання допомоги. Якщо ні, то вона не повинна діставати гроші від держави і стейту. В. Велд сказав, що половина тих, які дістають у Массечусетс соціяльну допомогу — працездатні люди. А половина — це 50,000 осіб. „Я вважаю, що ми не повинні продовжувати програм соціяльної допомоги, які сприяють народженню позашлюбних дітей і залежности людини від держави, — сказав він. — Прийшов час відмовитися від системи, яка культивує бідність і залежність від держави". Автором реформи, яку запропонував губернатор Массачусетс, є Чарлз Бейкер, керівник відділу охорони здоров'я і соціяльних служб в адміністрації стейту.

ПРЕДСТАВНИК БІЛОГО ДОМУ повідомив, що найближчим часом Адміністрація має намір розсекретити більшу частину документів, що відносяться до періоду „холодної війни". Адміністрація Билла Клінтона вже давно плянує зменшити час секретности. Сьогодні для багатьох урядових актів, протоколів, а також для документів ФБІ, Державного департаменту і Сі-Ай-Ей період секретности становить 40 років. Це викликає незадоволення багатьох істориків, журналістів і громадських організацій. Представники деяких громадських організацій критикували проєкт зменшення терміну, запропонований Білим Домом. На думку деяких коментаторів, заплянований Президентом термін — 30 років — також неефективний, як і нинішній. Нові пляни Адміністрації викликали різку критику спеціялістів в ділянці крайової безпеки.

ВІЗИТА БИЛЛА КЛІНТОНА в Москву припала на час, коли більшість російських громадян ставляться до З'єднаних Стейтів вороже. Ніколи за останні 30—35 років престиж Америки в очах росіян не був настільки низьким, як тепер. Розмови американських журналістів з випадковими мешканцями Москви та інших російських міст показали, що в Росії стало сьогодні правилом обвинувачувати ЗСА в теперішних бідах: дорожнечі, зростанню злочинности, занепаді культури тощо. Розуміється, ЗСА не винні ні в тому, що з американської культури Росія бере найгірше, а в російських містах вбивають тепер майже так само часто, як і в американських.

КРАЙОВА АҐЕНЦІЯ ЗСА у справі космічних досліджень (НАСА) продемонструвала перші сім світлин, зроблених з допомогою відремонтованого орбітального телескопа „Габбл". Знімки свідчать, що до телескопу повернулася „гострота зору". „Ми вважаємо, що 'Габбл' тепер може нормально функціонувати", — заявив директор НАСА Деніел Ґолдін на пресовій конференції, проведеній у центрі космічних полетів ім. Ґоддарда, розташованому у Ґрінбелті, Мериленд. На представлених фотографіях була зображена спіральна Ґалактика, що знаходиться від Землі на відстані ориблизно 50—60 мільйонів світлових років.

ВІДОМИЙ ЗАХИСНИК прав бездомних юрист Роберт Гаєс виступив з несподіваною пропозицією. Вона перекликається з наміром посадника Ню Йорку Рудолфа Джуліяні змінити систему опіки тисяч бездомних, які перебувають у міських притулках. Р. Гаєс запропонував, щоб той, хто прийшов у притулок, міг переконливо доказати, що він не в стані знайти ніяке інше житло. Юрист твердить, що головна мета його пропозиції — повернути цим будинкам їх призначення: давати притулок тим, хто знаходиться у безвихідному становищі і має намір користуватися міською благодійною системою лише тимчасово.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА відмовив 18-річній Шеннон Фокнер в клопотанні про прийняття її в ряди курсантів військового училища „Сітадел", розташованого в Чарлстоні, Південна Каролайна. Це училище — одне з двох, що залишаються цілком чоловічим. Адміністрація не погодилася, щоб дівчина відвідувала заняття в денних клясах, а дозволила лише у вечірніх. Ш. Фокнер вважала себе покривдженою в правах і звернулася до правосуддя. Суд нижчої інстанції вирішив справу в її користь. „Сітадел" подала відклик, і справа перейшла у Верховний суд ЗСА. Дівчина хотіла порушити 151-річну традицію училища і стати першою його курсанткою. „Сітадел" пропонує змішане навчання у вечірніх клясах, де навчається 1,649 жінок, але Шеннон захотіла вчитися лише у денних клясах.

У СВІТІ

ЯПОНІЯ ШВИДКИМИ темпами перетворюєт ься на „країну старих людей". Процес старіння японської спільноти почався в 1970 році, коли число 75-річних осіб вперше перейшло за межу семи відсотків. Тепер воно досягнуло рекордової позначки — 13.5 відсотка (в ЗСА цей показник дорівнює 13 відсоткам). За цей рік старші віком японці вже становитимуть 14 відсотків. Як бачимо, для збільшення цього показника з семи до 14 відсотків Японія потребувала тільки 23 роки. У Франції, де старих людей також 14 відсотків, цей процес зайняв 115 років, у Швеції — 85, Великобританії — 45 років. Згідно з підрахунками, в 2002 році в Японії „сивих голів" стане 23,57 міл. осіб, тобто кожен четвертий японець буде пенсіонером.

В ТЕГРАНІ, ІРАНСЬКІЙ столиці, терористи здійснили два сильні вибухи. Начинені вибухівкою авта стояли поблизу російської і англійської амбасад. В перші дні січня невідомі злочинці кинули на території російської і англійської амбасад пляшки зі запалювальною речовиною. Виглядає, що це діють радикальні ісламські елементи в Ірані. В останній час вони не тільки активізуються, але все частіше переймають способи терору альжирських ісламістів, які буквально полюють за чужинцями у своїй країні.

ЗА РЕЗИҐНАЦІЮ прем'єр-міністра Швеції Карля Більдта висловилася Соціял-демократична робітнича партія — одна з найбільших політичних сил країни. Приводом до цього кроку стало останнє засідання шведського кабінету міністрів, на якому очікувалося прийняття остаточного рішення щодо будівництва мосту через протоку Ересун. Майбутній міст має з'єднати Швецію з Данією. Тим часом К. Більдт відхилив проєкт як такий, що не відповідає рядові екологічних вимог і у зв'язку з цим не влаштовує урядову коаліційну Партію центру. Соціял-демократи звинуватили К. Більдта у нерішучості і в „підірванні репутації Швеції", оскільки ідею будівництва мосту парлямент підтримав ще 12-го червня 1991 року.

ГУБЕРНАТОР АЛЬЖИРСЬКОЇ провінції Тисемсільт з групою своїх урядовців і охоронців потрапив під обстріл ісламістів. У висліді загинуло 19 осіб. Сам губернатор дивом врятувався. Від січня 1992 року, коли в Альжирі був заборонений Ісламський фронт порятунку, релігійні радикали ведуть збройну боротьбу, а повалення світської влади і проголошення в країні „ісламської республіки". Жертвами цієї боротьби вже стали сотні державних службовців, а також десятки туристів з інших країн.

В РОСІЇ ТЕПЕР дня не минає без скандалів, головною дійовою особою яких є лідер ліберальних демократів Владімір Жиріновський. Черговий скандал стався в буфеті Державної думи, коли В.Жиріновський, обстоюючи своє „право сильного" дістати обід поза загальною чергою, вступив у конфлікт з депутатом Марком Горячевим. Розлютившись, В. Жиріновський пообіцяв, що як тільки стане президентом Росії, то М. Горячев відразу сяде за ґрати. Депутат зі Санкт-Петербургу, також маючи в жилах кров, а на воду, дав за це В. Жиріновському смачного ляпаса. А день перед тим В. Жиріновський запропонував, щоб кожен кандидат на спікера Думи пройшов спеціяльну психіятричну експертизу. Коли в залі здійнялося загальне обурення, В. Жиріновський зірвався з місця і гаркнув: „Молчать!"

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year* — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00 Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00 Чеки money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Билл Клінтон у Москві

У 1972 році тодішній президент Ричард Ніксон був першим лідером ЗСА, який відвідав ізольований від міжнародного світу комуністичний Китай. Ту його подорож підготовив висланий у строго засекреченій місії його державний секретар Генрі Кіссінджер. У розмовах з комунокитайським диктатором Мао Дзе-Донґом рішено обмінятися дипломатичними представниками і таким першим дипломатом ЗСА у Пекіні став пізніший президент Джордж Буш. Щоб заспокоїти настороженних совєтських диктаторів, що те замирення ЗСА і комуністичного Китаю не є звернене проти СССР, Ніксон з Пекіну полетів до Москви, — це були теж перші відвідини президента ЗСА у Росії. У минулому тижні відвідав Москву президент Билл Клінтон, — але часи стали інші, докорінно змінилися відносини, минулася холодна війна з доби Брежнєва і вже на минулорічній зустрічі Клінтона з президентом Росії Борісом Єльцином проголошено ,,партнерство" — ЗСА і СССР.

А втім, від минулорічної зустрічі у Ванкувері відносини у Росії не покращали, — у минулому році прийшло до кривавого зудару між ворожим Єльцинові парляментом та слухняним Єльцинові військовим гарнізоном Москви. Ту ,,рунду" боротьби з опозиційним бльоком комуністів і реакційних неділимців — Єльцин виграв був, але у дальшій боротьбі не пішло так легко. Дістав затвердження на зладжену ним конституцію, в якій надано президентові Росії більші права, як їх має будь-який президент демократичного Заходу, але вибори до першого в Росії виборного парляменту виявили поважну силу комуністів і реакціонерів з вибором невідповідального екстреміста Владіміра Жіріновського. Місією подорожі Клінтона до Москви було дати Єльцинові та його однодумцям морально-політичну підтримку.

По тій лінії відбувалася уся візита Клінтона у Москві. Його з парадами вітали, обводили по Кремлі, він захоплювався співом величавого хору в одному із соборів Москви на православне Різдво, — він промовляв на телевізійному показі і мав теж зустріч із російськими студентами, яким виаснював, що то є демократія, — на кожному кроці запевнював, що Америка сприяє демократичним реформам Єльцина і всеціло підтримує його. Обіцяв великі суми в економічній допомозі та прославляв уряд Єльцина, який підписав був договори про обмеження ядерної зброї (Старт-1) і непоширення її (Старт-2) та урочисту заяву Єльцина на бенкеті у Кремлі, що Росія належить до демократичного світу і ніколи не вживе проти нього зброї. Промови Клінтона, що їх частини можна було слухати з телевізійних передач, живо нагадували його пропаґандивні виступи в Америці у передвиборчому періоді й після переможних виборів. Бо у Москві Клінтон закликав також росіян мати віру у кращу майбутність перемагати існуючу економічну кризу, крокувати вперед разом із західнім демократичним світом. Від Єльцина почув запевнення, що президент Росії панує над ситуацією і не відречеться реформ по лінії демократизації політичної системи та переходу на вільний ринок, а якщо темпо цієї реформи буде дещо сповільнене, то це тому, що така зміна спричинює поважні соціяльно-економічні труднощі. На прощальному бенкеті у Кремлі Клінтон і Єльцин цокнулися чарками шампана на честь приязні їхніх двох великодержав та приязні господаря і гостя. На летовищі перед відлетом Клінтона військова оркестра відіграла американський національний гимн.

В обширних звідомленнях американської преси й телевізійних станцій про візиту Клінтона у Москві ні разу не згадувалося В. Жіріновського, який відгрожувався був пімстою Америці, якщо Клінтон з ним не захоче розмовляти. Клінтон не розмовляв з ним і за ввесь час його перебування у Москві не було там ніякого скреґітливого інциденту. Замість ворожих окликів ,,Єнкі ґов гом", що їх кричали недавно демонстранти, пересічні москвини були захоплені таким ввічливим американським Президентом.

Але безпосередньо після тих відвідин (чи, може, ще перед відлетом Президента) — Нижча палата новообраного російського парляменту вибрала на свого голову Анатолія Лук'янова, колишнього достойника Компартії СССР і тепер затяжного комуніста, ворога Єльцина. Але — на 444-ох членів парляменту він дістав 223 голоси. Це доказ, що той парлямент буде нездібний конструктивно працювати.

Билл Клінтон відвідав ще коротко столицю Білорусії Мінськ та відлетів відтіль до Женеви.

В. Звіглянич

КҐБ ТА РОСІЙСЬКА „ДЕМОКРАТІЯ"

II

Кульмінацією „демократичних" перетворень КҐБ в Росії стало прийняття 6-го серпня парляментських поправок до Закону про органи федеральної безпеки (затверджених Єльциним — і це не дивлячись на ,,ніжні" відчуття президента до парляменту). Згідно цих поправок санкція прокурора не потрібна на підслуховування та підглядування. Ця санкція мусить бути отримана лише через 24 години після початку операції. Виправдання — необхідність боротьби з корупцією, торгівлею наркотиками та зброєю. Нагадаю, що у Росії (як і в Україні) один прокурор обслуговує понад 500,000 людей. Якість контролю за діями силових структур при такому навантаженні легко уявити. Всі ці реформи (а справді псевдореформи) КҐБ по суті залишили воза там, де він був — КҐБ залишився політичною поліцією, а не секретною службою у її цивілізованому розумінні. Найочевидніше ця обставина виявилася під час жовтневих подій у Москві, коли КҐБ не зробив нічого для відвернення кровопролиття, тобто закрив очі на ,,тероризм", ,,торгівлю зброєю" тощо і замість того спокійно очікував, чия візьме. Оскільки організація побудована таким чином, що характер режиму не відіграє суттєвої ролі — комуністичний чи то „демократичний". Отже, покладених за законом функцій КҐБ не виконує, тобто суспільство від антисуспільних елементів не захищає. Разом з тим ця організація потрібна „естаблішментові". Навіщо?

Можна виділити декілька причин. У системі тоталітарної влади КҐБ охороняв існуючий лад від абстрактного супротивника на ім'я ,,суспільство", з яким КПСС була у стані перманентної громадянської війни. Після краху КПСС у нових правителів з'явилися конкретні політичні противники та партії у боротьбі з якими вони намагаються завоювати прихильність суспільства на виборах. У цій системі КҐБ і потрібен у якості засобу боротьби з політичним противником, шляхом здобуття компромітації через підслуховування та підглядування. Знамениті ,,валізи" Руцкого з компромітацією на вищі виконавчі структури, як і магнітофонні плівки Макарова, або сенсаційні свідчення російського (а нині канадського) громадянина Якубовського, якого Єльцин спеціяльно викликав минулого літа з Швайцарії у Москву, щоб той скомпромітував Руцкого, — всі ці дані з одного джерела — з Луб'янки.

Це — головна причина того, чому „демократична" Росія у особі президента Єльцина не зліквідувала КҐБ у якості політичної поліції. Санкціонувавши ,,відстежування" політичних партій, під загрозу поставили кожну людину. Інша причина — інерція мислення кадрового апаратчика, яким був і продовжує залишатися, хоча і не у найгіршому варіянті, Єльцин. Ця ментальність не може уявити нормального функціонування держави без структури, подібної до КҐБ. Люди з оточення Єльцина говорили, що він вважає, це, мовляв, при Хрущові ,,органи" були такими ж поганими, як і сам Хрущов, не кажучи вже про Брежнєва, а ось при „хорошому" Єльцинові і КҐБ теж буде „хороший" і він зможе його контролювати. Але ,,чекісти" ніколи не пробачать Єльцинові, як і багато військових, розвалу Союзу, того приниження, яке вони пережили у 1991 році після путчу. Вони також не забудуть того, що з суспільної еліти вони водночас перетворилися у масі своїй на ,,зайвих людей", здатних (знову ж таки, у масі) тільки до політичного розшуку. Оскільки робити нічого іншого вони не вміють, їхнє завдання зараз — показати, що вони потрібні. І вони будуть пнутися з усіх сил, щоб це показати, оскільки мають дітей, яких потрібно годувати.

Після жовтневого кровопролиття у Москві не було нестачі обіцянок, як то водиться, перебудувати КҐБ: чи то знову спробувати злити його з міліцією, чи то взагалі розформувати Міністерство безпеки та передати його функції черговому віцепрем'єрові з безпеки. Покищо нічого з цього не вийшло, та й взагалі принципово не вийде. Оскільки виголосивши про намагання будувати демократію, суспільство не доводить цього на практиці. Наприклад, зруйнувавши систему рад, Єльцин залишає у суспільстві по суті єдину структуру з традиційно-тоталітарною пірамідальною ієрархією (центр-область—міста—район). Всі спроби децентралізувати цю структуру, як відомо, провалилися. Далі. У демократичному суспільстві бюджет державних інститутів не є державною таємницею та знаходиться під контролем суспільства. У ЗСА відомо про бюджет Пентаґону, ФБР, ЦРУ. Після кількох років вагань у Росії спромоглися відкрити бюджет армії. Стосовно ж бюджету КҐБ — ані пари з вуст. Демократичне за гаслами суспільство не може (або, що вірогідніше), не хоче розголошувати платникам податків, скільки ж власне їм коштує нагляд за ними. А може російська демократія просто боїться КҐБ, тієї інформації, що міститься у потаємних „файлах?" Тоді треба перестати говорити про демократію і вводити в оману себе і увесь світ з близькими та далекими друзями, та визнати межі демократії.

Закінчення буде.

Микола Світуха

ПЕРСПЕКТИВИ ЧОРНОМОРСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

I

Це, що у Києві на початку грудня 1993 року відбулася сесія Парляментської асамблеї Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС) з участю дев'ятьох країн реґіону, наголошує надпересічну увагу, що її присвячують цьому новому реґіональному бльокові. За розміром території і кількости населення (324 млн.) цей бльок дорівнює, а то й перевищує Европейський економічний союз, хоч за рівнем економічного розвитку залишається покищо далеко позаду. Серед 11-ти держав перших три місяці за чисельністю населення займають Росія (149 млн). Туреччина (57 млн.) і Україна (52 млн.). Більшість держав переходить етап докорінних реформ економічних структур і пов'язані з тим кризові явища в суспільстві. В політичній площині залишаються ще не розв'язані територіяльні спори і проблеми кордонів. Але прогрес зроблений за перших три роки, відколи у Стамбулі покладено перші основи під нову реґіональну економічну асоціяцію, справді заслуговує на увагу.

Ініціятиву створення асоціяції ЧЕС завдячують президентові Турецької республіки Тургутові Озалеві, який ще в грудні 1990 року започаткував переговори з тодішніми урядами СССР, Болгарії і Румунії. Після розпаду СССР і революції у Румунії переговори відновлено вже з представниками нових урядів балканських держав і з новоствореними урядами Вірменії, Азербайджану, Грузії, Молдови, України і Росії. В скорому часі до цієї групи приєдналися Греція і Албанія. Також Сербія, Боснія і Македонія виявили зацікавлення, але з уваги на воєнні дії на території колишньої Югославії питання їхнього приєднання до ЧЕС відкладено.

Спільний документ, себто „Декларацію про чорноморське економічне співробітництво" підписали у Стамбулі 25-го червня 1992 року президенти, радше прем'єр-міністри, 11-ти держав, а саме Албанії, Вірменії, Азербайджану, Болгарії, Грузії, Греції, Молдови, Румунії, Росії, Туреччини і України. Держави-учасниці зобов'язалися розвивати співробітництво в згоді з положеннями закріпленими у Гельсінкському заключному акті та інших універсально визнаних принципах міжнародного права. Вони заявили, що вживатимуть всі заходи для поширення і поглиблення двостороннього і багатостороннього співробітництва в галузях економіки, включаючи торгівлю і промисловість, науки і техніки та охорони навколишнього середовища. В декляраціі визначено пріоритет співробітництва в таких секторах економіки: транспорт і зв'язок, інформатика, економічна і комерційна інформація, стандартизація, енерґетика, видобуток і переробка корисних копалин, туризм, сільське господарство і агрономічний промисел, ветеринарний і санітарний захист, охорона здоров'я, наука і техніка.

Схвалено було створення постійної Ради міністрів закордонних справ, яка відбуватиме наради щонайменше раз до року для координації економічної політики членів ЧЕС. Туреччина взяла на себе завдання організувати постійний Секретаріят ЧЕС, який має діяти із кватири у Стамбулі на взір штаб-кватири комісії Европейського союзу в Брюсселі. Створено також Ділову раду ЧЕС, себто об'єднання підприємців держав-учасниць, яка реалізуватиме конкретні спільні проєкти за участю підприємств чи організацій країн-учасниць ЧЕС. Ця Рада прийняла на себе зобов'язання забезпечити створення Чорноморського банку, щоб стимулювати зовнішню торгівлю та інвестиції. Погоджено потребу створення сприємливих умов для інвестування, руху капіталів, уникнення подвійного оподаткування, захисту капіталовкладень, співробітництва у вільних економічних зонах.

Позицію Туреччини, як промотора такої реґіональної причорноморської інтеґрації, можна зрозуміти якщо застановитись над її недавнім досвідом, який до речі, повинен бути дуже повчальним для України. Від початків 1980 років Туреччина рішучо змінила свій економічний курс, закинувши політику захисту національної економіки перед світовою світовою конкуренцією шляхом високих тарифних обмежень, імпортних квот і суворому регулюванню чужоземних валют.

Закінчення буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕВЖЕ ТВОРИ М. ХВИЛЬОВОГО ЩЕ Й ТЕПЕР ЦЕНЗУРОВАНІ

У зв'язку з столітнім ювілеєм з дня народження письменника Миколи Хвильового відбулася в грудні м.р. в Спілці Письменників України пресконференція, під час якої обговорено плян відзначення цієї важливої події.

У звідомленні про хід нарад кореспондент ,,Літературної України" (прізвище не подане) згадує про заклик письменника „Геть від Москви!", хоч в оригіналі є „Геть від задрипанки Москви!" („Літературна Україна") ч.48 з 2-го грудня 1993 року.

Бувши студентом університету у Львові саме в час самовбивства Хвильового, я, на пропозицію редактора газети „Нова Зоря" д-ра Осипа Назарука, написав есей про творчість Хвильового. Шукаючи за матеріялами, я натрапив у бібліотеці НТШ у Львові на перше оригінальне видання творів письменника, в якому його заклик був поданий у повному звучанні. Автор вжив слово „задрипанка" на окреслення відсталости, примітивізму Москви в порівнянні з ,,психологічною Европою", на яку орієнтувався Хвильовий.

* * *

В цьому самому часі ,,ЛУ" в рубриці „Лист до редакції" авторка Ганна Сімухова в своєму зверненні „Спустіться на грішну землю" пише слово Бог із малої літери: „Авіялінія — це прекрасно, але чому нікому не впали ні в серце, ні в око ті забуті богом і людьми станції"...

Невже і в стосунку до християнського Бога ми далі тримаємося ,,задрипанки Москви" в релігійному питанні?..

Володимир Барагура,
Вудгейвен, Н. Й

ДИВНІ ТРЮКИ БІЛОГО ДОМУ

Згідно з поданими в пресі інформаціями, я з родиною зателефонував спершу до Вестерн Юніон, а відтак старався пов'язатися з Білим Домом на лінії 1—202—456—1111 у зв'язку зі заплянованою поїздкою Президента Клінтона до Москви з рівночасним ароґантним поминенням Києва. Справа вимагала, щоб запротестувати проти традиційної американської політики протеґування російського імперіялізму коштом сусідніх народів, а перш за все проти дискримінації України.

Телефонувавши в часі між 3—7-им січня в різних порах дня майже десять разів, я отримував за кожним разом ту саму стереотипну відповідь жіночим голосом: ,,Я якраз кінчу свою службу, телефонуйте до наступної особи". При тих словах вилучувано телефон, не даючи мені можливість що-небудь сказати. Не даючи за вигране, я телефонував до чергової особи й на моє здивування отримав ту саму відповідь з рівночасним вилученням телефону. Звичайно, можна більше чим здогадуватися, що дані особи не діяли на власну руку (не виключено, що це була одна й та сама особа), а виконували доручення вищих чинників.

У зв'язку з тим насувається акутне питання, чи таке відношення урядових чинників до громадян навіть в аспекті ,,вищої" політики відповідає принципам американської демократії й конституції, про які так багато деклямується. Америка дорого платила за політичні помилки з доби Рузвелта під кінець Другої світової війни й... мабуть нічого не навчилася. Зле, коли хтось не знає основних справ, а ще гірше, як вперто не хоче навчитися... зі шкодою для себе самого.

Олександер Домбровський,
Джамейка, Н. Й

Дарія Рихтицька

Мрії-голуби білі

Мрії, де вас сховати,
Кому вас продати
За що обміняти?
Голуби білі —
Біліші від морської хвилі...

Перекоси душі
Нікому не відкрити
Від світу заховати
Від лиха обороняти
До смерти любити
Та над усе
Не зрадити мрії —
Моєї надії...

(Із збірки поезій „Шовкова Косиця", Дітройт 1992)

Д-р Євген Федоренко

ШКІЛЬНА РАДА — УКРАЇНА

II

Схвильованого листа ми отримали з Хмельницького обласного об'єднання Товариства української мови імені Тараса Шевченка „Просвіта": „Сердечно дякуємо вам за пакунки з книгами — з історії України, історії української культури, філософські лектури, — написала голова об'єднання Зоя Діденко і підкреслила: ,,Ваша допомога неоцінима!" Розповівши про конкретні заходи, що провадяться завдяки отриманій літературі, вона завершує листа словами, що нас зворушили, кличуть до дальшого посилення роботи! „Не сидимо склавши руки, і результати таки бачимо: вже 28 шкіл із 30 міст Хмельницького українські!!!. Будьте певні, що й ви до цього причетні своєю допомогою!"

Число отримуваних листів дедалі зростає. З приємністю читаємо ми й теплі слова про роботу Шкільної Ради в дописах і кореспонденціях, друкованих у пресі України. Ось нещодавно директор Київської центральної міської бібліотеки для юнацтва Лідія Корсун, яка приїздила до нас, у статті „Америка в українській оздобі", надрукованій в „Українській газеті" в Києві наприкінці березня цього року, пише про нашу Шкільну Раду, як про активно діючий методичний центр. Вона скоріше воліла б назвати його міністром української освіти, в якому буяє життя, який „буквально завалили листами з України, заморочили (це так автор пише — ми б того не сказали — Є. Ф.) відвідинами наші вчителі. Але всіх гостинно приймають, з усіма діляться і допомагають... Засвідчую справжній ентузіязм, безкорисливу працю і відданість справі всіх ветеранів правління Шкільної Ради..."

Усе це, зрозуміло, гарно було чути й читати, усе це радувало, та весь час напокоїла думка: наших видань замало, вони аж ніяк не можуть задовольнити потреб шкільництва. А тим часом школи вимушені користуватися застарілими підручниками так зв. застійних часів. І от виникла ідея друкувати — за нашою допомогою — підручники в Україні.

У здійсненні цього задуму багато важив приїзд до З'єднаних Стейтів Америки визначних представників педагогічної громадськости України — Ірини Калинець, депутата Верховної Ради, та Валентини Стрілько, директора широко відомої Гнідинської школи і керівника експериментального центру національної освіти, тепер заступник представника президента на Київську область. Саме під час нарад голови Шкільної Ради з гістьми було обговорено принципові питання, з якими згодом ознайомили головного предсідника УНСоюзу Уляну Дячук. Перспективи і завдання у галузі видання підручників в Україні стали предметом зацікавленої дискусії, у якій взяли участь фахівці; потім відбулася зустріч з головою Координаційного Комітету Допомоги Україні д-ром Б. Бурачинським, з яким було домовлено очолити задум разом із Шкільною Радою та перебрати опіку над цією благородною справою.

Результатом спільних зусиль стало своєчасне видання — ще до початку 1992/93 навчального року — чотирьох підручників для молодших клясів: „Материнка", „Ластівка", ,,Біла хата", ,,Писанка", манускрипти, які були підготували в Україні письменники Д. Чередниченко та Г. Кирна, а рецензії розроблені Шкільною Радою. Вихід у світ нових, оригінальних читанок для 1—4 клясів сприйнято як справжню подією в житті освітян України, вони здобули визнання широкої педагогічної громадськости. Практична реалізація ініціятиви стала можливою завдяки щедрій фінансовій допомозі, а вона сягає мало не 200 тисяч долярів — доброчинної організації „Думки про віру", Українського Народного Союзу та української громади в Америці.

Принагідно зазначу, що, активізуючи збирання пожертв для потреб освіти в Україні, ми з почуттям гордости за національну свідомість нашої громади констатуємо її зацікавленість у розбудові школи, піклування про молодь, щиру, безкорисливу допомогу. Пожертви для потреб освіти в Україні почали зростати, тоді Координаційний Комітет Допомоги Україні створив окремий Фонд допомоги школам України. Цей фонд при ККДУ очолив інж. Володимир Воловодюк, також до цього Фонду входять д-р Богдан Бурачинський, голова ККДУ, д-р — Євген Федоренко, голова Шкільної Ради та д-р Роман Воронка. Згідно з домовленістю з Міністерством Освіти України, у вересні ц. р. має появитися (вже появився тиражем 310,000): „Історія України Л. Дорошенка для 7/8 кляс, а також „Українське Слово", Хрестоматія Української Літератури та Літературної Критики XX ст у трьох томах. Упорядники проф. Василь Яременко з Києва та проф. Євген Федоренко з Америки. Тираж — 100,000. Ці обидва видання здійснюються за кошти Українсько-Американської Ассоціяції Сеньйорів Маямі (Америка).

У здійсненні цього задуму особливу ролю відіграв д-р Анатолій Погрібний, нині перший заступник міністра освіти України, а раніше — голова освітянських комісій Руху і Товариства української мови ім. Тараса Шевченка „Просвіта". Саме з А. Погрібним було досягнуто під час його приїзду торішньої весни в Америку домовленість про видання історії України та хрестоматії української літератури XX століття за участю діяспори. Протягом усього часу підготови, зокрема, хрестоматії — цього великого за обсягом і відповідального щодо змісту видання — д-р Погрібний тримає у полі зору кожний етап роботи, радить, заохочує, допомагає. І це я можу сказати також про багато інших проблем і питань, у розв'язанні яких ми завжди співпрацюємо, зустрічаючи взаєморозуміння і сприяння першого заступника міністра Освіти.

Продовження буде.

Л. Кравчук...

(Закінчення зі стор. 1)

Адже до цієї угоди приєдналася 131 держава.

На запитання, чи продаватиме Україна збагачений уран Америці, Кравчук відповів, що боєголовки будуть вивезені до Росії, а між нею і ЗСА існує домовлення про купівлю в Росії 500 тонн урану. Експерти трьох держав, враховуючи світові ціни, підраховують суму компенсації за тактичну ядерну зброю, вивезену з України 1992 року, від вартости ядерного палива віднімуться витрати на збагачення, а решту зараховується як сплату Україною боргу за газ і нафту.

З приводу опонентів, які різко критикують підписання тристоронньої угоди, зокрема лідера НРУ Вячеслава Чорновола, керівників УНА та інших об'єднань, Л. Кравчук сказав, що розуміє їхню турботу про оборону держави, але певен, що коли б вони були глибше ознайомлені з фактичним станом справ, то змінили б свою думку, якщо вони щирі патріоти.

Наприкінці пресової конференції Президент України зачитав „Новорічний щедрик", написаний і подарований йому у Москві відразу після підписання угоди.

Виступив перед журналістами і Юхим Звягільський, який підтвердив, що домовився про забезпечення потреб України газом в повному обсязі і про відкриття в Росії українського банку

У вечорі на телевізії виступили міністер оборони України Віталій Радецький, заступник прем'єр-міністра Валерій Шмаров та міністер закордонних справ України Анатолій Зленко, які підтримали дії Президента, спрямовані до ядерного роззброєння. В. Радецький сказав, що на доручення Президента спеціяльна комісія ґрунтовно вивчила проблему і з'ясувала, що в разі потреби Україна не може скористатися ракетами, бо керувати ними можна тільки з Москви. Крім того ґарантійний термін багатьох ракет уже скінчився і вони в будь-який момент можуть стати новим Чорнобилем. А на утримання цих загрозливих ракет Україна витрачає неймовірно великі суми грошей.

В. Шмаров розповів про попередні переговори та підготову до підписання цієї угоди. А. Зленко нагадав, що ратифікацію Верховною Радою України угоди Старт-1 із застереженнями світова громадськість сприйняла відверто негативно, українським дипломатам довелося багато роз'яснювати, але всі ставили будь-яку співпрацю в залежність від підписання договору Старт-1 і приєднання до Лісбонського протоколу. І щойно після підписання угоди престиж України в світі дуже піднявся. Україна стала першою державою, яка добровільно погодилася позбутися ядерної зброї, чи показала світові приклад мудрости, розважности, доброти і любови та започаткувала процес ядерного роззброєння.

100-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

З нагоди 100-літнього ювілею Українського Народного Союзу, який припадає на 22-го лютого 1994 року, редакція „Свободи" плянує видати спеціяльне число з цією датою, присвячене світлому минулому Батька-Союзу. Звертаємося до членів Головного Уряду, до всіх союзовців і читачів нашого щоденника з проханням надсилати матеріяли для евентуального поміщення у цьому числі. Матеріяли приймається до 12-го лютого 1994-го року. Ред.

Чи можна...

(Закінчення зі стор. 1)

українським населенням, пізнає тепер велика кількість осіб, передусім неукраїнців і таких, що досі про цей ґеноцид не знали багато.

Цей теперішній успіх „Голоду", це добрий початок і тому в нас перше питання до режисера, які в нього дальші пляни, коли фільм вже закінчив свою прем'єру в Ню Йорку.

— Фільм буде вже вкоротці до продажу на касеті із англійськими підписами. В цей спосіб фільм „Голод" зможе оглядати велика кількість зацікавлених і це не лише українців, але напевно і чужинців, для яких це може бути цікаве і повчаюче. Надіюся, що наша громада буде цю касету купувати і для популяризації серед чужинців.

— Коли я мала нагоду розмовляти з нашим відомим фільмовим актором Джеком Пеленсом, який бачив „Голод" і мав цікаву зустріч із Вами, він суґерував продаж фільму до американської телевізії — чи зможете, Олесю, це виконати?

— Розуміється, я буду про це старатися, як і про інші можливості показу фільму в ЗСА і Канаді. Я надіюся, що успіх і рецензії з Ню Йорку в тому тепер сильно допоможуть і тому я такий радий із цих двох тижнів.

— Справді це порадокс — але ви тепер можете спокійно збирати пожнив'я „Голоду". Чи може у вас вже нові пляни?

— Так, я вже при іншій праці, бо це завдання режисера. Ви знаєте, що я працюю у кіностудії Довженка в Києві, але вам добре відоме важке положення кіностудії через економічну кризу і брак технічних засобів. Отже я із своїми новими плянами заложив „Олесь-фільм" студію в їхній системі, щоб допомогти собі фінансово і з виробом нового фільму!

— Значить ви вже працюєте над новим фільмом?

— Сценарій вже готовий. Мене цікавлять історичні теми, бо уважаю, що наша молодь повинна саме в цей спосіб пізнавати нашу історію тих пройдешніх років, в яких совєтська цензура не допускала історичної правди нашого минулого і сучасного. А молодь повинна знати і віддати тому пошану.

— Це правда, але яка тема майбутнього фільму?

Фільм, який ми хочемо показати це розповідь про покоління, яке заявило перед Україною і світом: „Зродились ми великої години". Ми покажемо як боротьба велася в карпатських лісах, але також події на теренах Західньої Німеччини, де опинилося після війни тисячі українців. При всій гостроті сюжету хочу дотриматись ліризму в портретних деталях, гумору в ряді колізій, людяної теплоти в епізодах, що розповідають про кохання.

У сценарії фільму діють історичні особи, так само справжні події межують з такими, що могли відбутися. Доля героїв тісно пов'язана із вбивством Степана Бандери та тим трагічним осіннім днем у Мюнхені. Розуміється будемо щасливі, як наш намір знайде відгук в серцях людей, що не є байдужі до недавньої історії України.

— Чому саме цей відтинок історії вас зацікавив?

— Я, перебуваючи раніше в ЗСА і Канаді, пізнав багато українців, які пережили ті часи і мені про них розповідали. Це дало мені поштовх попрацювати над таким фільмом, а ще коли здобув для написання сценарія Василя Портяка, якого батько був в УПА. Так ми розпочали працю над таким сюжетом в Торонто, а закінчили в Мюнхені. Фільм матиме назву „Атентат" і внедовзі пляную розпочати вже його накручувати. Але бачите, маючи досвід із „Голодом", я мушу тепер сам здобувати матеріяльну базу для майбутнього фільму. Із-за економічної кризи, на державу не можна розраховувати і тому я мусів частинно усамостійнитися. Я вірю, що мені це вдасться, як і вдасться добути підтримку та прихильність до моїх задумів нашої громади в діяспорі.

Я думаю, що тепер до цього дуже відповідний час, а розпродажа касет фільму повинна принести сподіваний успіх. Як можна заохотити наших читачів допомогти до здійснення вашого чергового фільму?

— Я буду вам дуже вдячний за те, а з тим за кожну допомогу. У мене вже є відкрите окреме конто в кредитівці „Самопоміч" в Ню Йорку ч. 16079-00. Там можна висилати пожертви під гаслом „Олесь-фільм" „Атентат" на адресу: Self-Reliance Federal Credit Union, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003 Acct. №16079-00, Oles film Production.

Хіба знайдуться прихильні люди, що захочуть жертвувати на цей фільм свій даток.

Із глибоким смутком
повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що
у суботу 15-го січня 1994 р.
відійшов у вічність на 74-му році життя
наш найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДО, ШВАҐЕР І СВАТ

бл. п.

ТЕОДОР МАРУЩАК

ПАРАСТАС — вівторок 18-го січня 1994 р. в похоронному заведенні Литвин і Литвин 1600 Stuyvesant Ave. Юніон, Н.Дж.

ПОХОРОН в середу 19-го січня о год. 9.30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

дружина — ОЛЬГА
син — ВОЛОДИМИР з дружиною ІРИНОЮ
внуки — АНДРЕЯ І МАРКО
шваґер — ВАСИЛЬ ТКАЧ з дружиною СТЕФАНІЄЮ та з дітьми ОРЕСТОМ, ВОЛОДИМИРОМ І ХРИСТИНОЮ з родинами
свати — ГРИГОРІЙ ЛИЩИШИН з дружиною МАРІЄЮ і сином ВОЛОДИМИРОМ з родиною

родини в Канаді й Україні.

З великим сумом
повідомляємо, що
2-го грудня 1993 р. у
Торонто, Канада, відійшов
від нас у інший світ наш
дорогий, незабутній
ЧОЛОВІК, ТАТО І БРАТ

бл. п.

о. Михайло Харина

нар. 5-го квітня, 1917 р. в Матієві, Україна,
вірний священослужитель церков Канади і ЗСА.

ПОХОРОННІ відправи відбулися 6, 7 і 8-го грудня в катедрі св. Йосафата в Торонто, після чого тіло спочилого було поховане на українському цвинтарі св. Володимира в Oakville, Ont.

З глибоким жалем —

дружина — ІДА
СИНИ — АНДРІЙ
БОГДАН
ПЕТРО
брати — з родинами
о. ВОЛОДИМИР
о. СТЕФАН
ДАНИЇЛ
МИРОН

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ
1. УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА
СТАНИЦЯ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

Ділимося сумною вісткою з побратимами й українським громадянством, що 31-го грудня 1993 р. відійшов у вічність

сл.п.

ЄВГЕН МАРІЯН ЛЕВИЦЬКИЙ

Підстаршина 1-ої Української Дивізії УНА, учасник боїв під Бродами, член основник Станиці Братства 1 УД УНА у Філядельфії, актор українських театрів в Україні й на еміґрації, колишній голова Об'єднання Мистців Української Сцени та громадський діяч.

ПОХОРОННІ відправи відбулися у Філядельфії в середу 5-го січня 1994 р. в УАПЦ св. Покрови, а відтак на кладовищі св. Андрія у С. Бавнд Бруку в Ню Джерзі.

Дружині Вірі, дочці Ірині, синові Юрієві та всій родині висловлюємо щирі вияви співчуття

УПРАВА СТАНИЦІ

АСОЦІЯЦІЯ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
ВІДДІЛ в ДІТРОЙТІ
в глибокому смутку повідомляє, що
дня 1-го січня 1994 р., відійшов у вічність
співосновник та довголітній, високозаслужений
член АДУК, редактор журналу „Терем"

сл. п.
інж.

ЮРІЙ ТИС-КРОХМАЛЮК

Покійний, народжений 27-го жовтня 1904 р., в Україні, був членом численних товариств в краю, в Арґентині та в ЗСА — визначний письменник, науковець, літературознавець, а зокрема воїн та політичний діяч.

ХАЙ БУДЕ ВІЧНА,
СЛАВНА ПАМ'ЯТЬ, ВЕЛИКОМУ ПАТРІОТОВІ УКРАЇНИ!

Дружині покійного, Софії та усій родині глибоке співчуття складає Управа АДУК — Відділ у Дітройті

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ

ділиться сумною вісткою, що несподівано,
11-го січня 1994 р. у Блюмінґтоні, Інд.
на удар серця, на 78-му році життя
відійшов у Божу вічність

бл. п. мґр

МИКОЛА МАРТИНЮК (Кравчук)

член Наукового Товариства ім. Шевченка, співредактор бібліографічного квартальника „Українська Книга", що його видавала Бібліографічна Комісія НТШ і Українське Бібліотечне Товариство, редактор двох томів „Надбужанщина", дослідник і громадсько-політичний діяч.

Дружині Зеновії, дочкам Неонілі і Любомирі та синові Левові складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА НТШ

ПОДЯКА

Цією дорогою висловлюємо найщирішу подяку Вельмишановним Панству Вірі і Антонові Шумейкам, власникам агенції Кобаснюк в Ню Йорку за подарування на виграшу подорожі в Україну. Квиток виграла СЛАВА РУБЕЛЬ.

З продажу квитків суму 1,820 — дол. (разом з даром 3,800 — дол.) 64-ий Відділ СУА в Ню Йорку склав на Будівельний Фонд Українського Музею в пам'ять незабутньої кол. голови і членки Управи Відділу

СВ. П.

МАРІЇ ДАНИШ

Вдячні

УПРАВА та ЧЛЕНКИ 64-го ВІДДІЛУ СУА

ПОДЯКА

З волі Всевишнього в суботу 16-го травня 1992 р. відійшов у вічність
наш найдорожчий і ніколи незабутній;
МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

св. п.
д-р медицини

МИРОСЛАВ БИХ

Складаємо найсердечнішу подяку чисельним мешканцям Пассейку та околиці, що своєю участю в похоронних обрядах вшанували пам'ять Покійного. Наша вдячність всім тим, хто продовж недуги відвідували його, а нам, родині, висловили своє співчуття після його смерти. Лікарям-приятелям, які в часі недуги опікувалися Покійним, а родині несли розраду і підтримку.

Особливу подяку складаємо приятелеві нашої родини д-рові Юліянові Ґнові за безперервне професійне піклування хворим. Парохові церкви св. Отця Миколая Отцеві Глібові з глибокого серця дякуємо за відправу Панахиди, Богослуження в церкві за похоронні обряди на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж., та за опечатання гробу разом з о. протопресвітером А. Селепиною та о. протопресвітером Богданом Желехівським.

Дружня подяка пані Степанії Букшованій за зложену на домовину Покійного грудку землі привезеної з України, як рівнож дякуємо їй за відчитання особливої телеграми від голови Проводу Організації Українських Націоналістів п. Ярослави Стецько на тризні. Дякуємо п. Іванові Буртикові за відчитання листа Голови Проводу ОУН сл. п. Ярослава Стецька, який закінчуючи його, написав д-рові М. Бихові: „Ви завжди були прикладом патріотизму й відданості у праці й боротьбі за українську самостійну державу для молодшого покоління".

Наша глибока вдячність належиться групі товаришів зброї Покійного, який був фронтовим старшиною Першої Дивізії УНА, бойовим ветераном УПА, Першої і Другої Дивізії УНА, які з прапорами тримали почесну варту біля тіла Покійного та на кінець зложили на груди Покійного прапор ОУН.

Дякуємо виконуючому обов'язки президента УККА, а тепер президентові, УККА, Аскольдові Лозинському за високу оцінку в похоронній промові довголітньої і відданої праці Покійного в екзекутиві УККА та інших постах.

Дякуємо представникові Теренового Проводу ОУН п. Федорові Олещукові за щирі і зворушливі прощальні слова революційного Побратима, який все стояв непохитно на всіх призначених постах, що було прикладом для його друзів.

Дякуємо майорові Володимирові Янову, який самий пройшов твердий шлях фронтового бійця, за слова прощання від Крайової Управи ООЧСУ.

Дякуємо п. Марії Лозинській за теплий спомин з молодечих літ в Івано-Франківському.

Дякуємо п. Ярославові Івахові за дружні слова признання Покійному від Стейтової Ради УККА стейту Н.Дж. Ми вдячні за прощальні слова п. Іванові Іванкові від Української Централі в Пассейку.

Найщиріші слова нашої подяки належаться п. Іванові Буртикові, який ведучи похороном перебрав на себе всі наші труди і клопоти, а крім цього виконував цілий ряд ще інших завдань.

Всім учасникам похорону на тризні подякував зять покійного п. Семен Нагнибіда в імені своєму і цілої родини.

На бажання родини, замість квітів на могилу, створено тривалий фонд імені д-ра Мирослава Биха для влаштування урологічного відділу в його родинному місті. За поміччю п. Буртика в порозумінні з директором урологічного відділу д-ром Котурбашем в Івано-Франківському, родина передала цінні лікарські інструменти і медикаменти для цього відділу.

Окрему подяку родина складає д-рові І. Савчукові і п. Степанові Карасеві за допомогу в купні інструментів по зниженій ціні.

Як рівнож дякуємо д-рові Володимирові Медвіцькому з Торонто за перевіз найцінніших інструментів на Україну.

Також щиро дякуємо президентові фірми „Україне Пак" п. Михайлові Горватові за його безплатну доставу чисельних пачок медичної бібліотеки та медикаментів, через Мукачів до шпиталю в Івано-Франківському

Переведена збірка ветеранами Другої Дивізії дала суму 5.123 дол., яка зберігається в Кредитовій Кооперативі „Самопоміч" в Пассейку. Конто фонду відкрите, і ще дальше надходять пожертви. Родина щиросердечно дякує всім жертводавцям і збірщикам.

На подану повище суму, зложили: дружина Ніна Бих 500 дол. 7-ий Відділ ООЧСУ в Пассейку 500 дол., Ольга Габура 200 дол. По 100 дол. родина Дж. Лисогір, родина Гнатейко, Ж. Щербаневич, родина Палидович, родина Лозинських, родина Білань, О. Стрильбіцький, Ґ. Олесницький, родина Форнер, Г. Хома, Стейтова Рада УККА Н. Дж., Б. Шандор, М. Столяк, Т. Делекта, родина д-р І. Савчука, родина Качан, І. Коропецький. Родина Буртик 75 дол.

По 50 дол. родина Яняк, родина Футала, родина д-р Шебунчака, родина д-р Стефанівських, М. Лозинська, З. Салевич, ОЖ ОЧСУ 26 Відділ, д-р Р. Смик, М. Стефанів, І. Хомко, І. А. Де Нобле, Український Фестиваль ЗСА, Л. Рудзінський, родина Літепло, В. Яворська, Н. Павлур, Н. Миськів, І. Кочержук, родина Корбутяк, А. Боар, М. Слабодух, К.Р. Буртик, Г. Добуш, д-р Д. Свистун, С. Секрета, родина Чайківських, Я. Федун, родина д-р Крупи, К. Цайнінґер. По 40 дол. Я. Івахів. По 30 дол. Осередок СУМА Пассейк, Т. Кузма, С. Ґльот, Я. ДеҐрадіо, родина Літепло. По 25 дол. родина Татаренко, родина Вірстюк, родина Т. Кулик, О. Склепкович, Н. Маць, родина Покора, родина Паттер, родина Король, В. Марущак, Г. Козар, родина Олещук, І. Іванків, П. Мельник, В. Безсонів, родина Христенко, родина Г. Козар, родина Олещук, І. Іванків, П. Мельник, В. Безсонів, родина Христенко, родина Мороз, О. Варварів, О.Лукащук, М. Цимбалістий, д-р М. Гладишевський (Канада). По 20 дол. родина Яворських, родина Тарнавських, родина Борбич, М.Чабан, М. Бакалець, М. Матіяш, родина Балабан с. Халупа, С. Халупа, родина Мацко, В. Халупа, В.Дитиняк, В. Янів, Т. Марщівський П. Левко, В. Неум, Б. Панас. По 10 дол. родина Завойських.

Всім жертводавцям наша найглибша подяка,

дружина — НІНА
дочка — ЛЯРИСА
син — БОРИС
зять — СЕМЕН НАГНИБІДА і
внуки.

Сумний ювілей доброго пастиря

Дня 4-го грудня, у свято Входу в Храм Пречистої Діви Марії, минуло 50 років від того пропам'ятного дня, коли архиєрейські руки Владики Константина Богачевського спочили на голові молодого богослова Івана Стаха, щоб передати йому Божественну благодать.

Цього, отже, року той ревний робітник у Христовому Виноградникові був би обходив Золотий Ювілей свого служіння Господеві та своєму ближньому згідно із Божими заповідями любови. А для покійного Владики Кир Івана ближнім був кожний християнин, особливо ж член українського народу — і то від малої дитини до сивоголового старця. Для кожного він мав слово розради, потіхи у всіх труднощах, а також допомагав, чим тільки міг, бо його добре серце старалось кожному чимось послужити. Його щиру опіку відчули наші скитальці, які опинились на терені Німеччини і Австрії після закінчення Другої світової війни. Тоді, немов ангел з неба, з'явився о. Іван в уніформі американського вояка і своєю добротою та поміччю вливав духа надії, оптимізму та радости. Попри свої духові прикмети покійний Владика Стах відзначався також винятковими інтелектуальними дарованнями. Закінчивши бизнезову „гайскул", він був прийнятий Владикою Кир Константином на богословські студії одного з найкращих університетів — в Інсбруці, Австрія. Це було славне Канізіянум, де студіювали наші богослови з Галичини, а між ними Кир Константин Богачевський і Патріярх Йосиф Сліпий. Здібний студент Іван Стах дуже скоро опанував латину і німецьку мову в тій мірі, що міг собі давати ради з іспитами. При тому, маючи за товариша Мирослава Івана Любачівського, теперішнього Патріярха, користав з його знання літургічного співу, обрядів й української мови. Коли гітлерівська Німеччина замкнула Канізіянум, єзуїти перенесли богословські студії до Сіону у Швайцарії й туди переїхали Іван Стах і Мирослав Любачівський. Як американський громадянин Іван Стах повернувся до Америки, щоб продовжувати свої студії в Балтіморі і Вашінгтоні і, як було згадано, висвячений на священика в катедрі у Філядельфії 4-го грудня 1943 року.

Молодого єрея без ніякої практики на парафіях, що рідко буває, вислав Єпископ Богачевський до Чісгольму в Міннесоті. Там второпний о. Іван дуже добре вив'язався зі свого завдання і Єпископ Богачевський покликав його на свого секретаря до Філадельфії.

Коли треба було призначити представника нашої Церкви до Европи, щоб нести поміч нашим втікачам від большевицького режиму, Єпископ Богачевський разом зі своїм помічником Амврозієм Сенишиним зорганізували Український Католицький Допомоговий Комітет, який, як філіял загального Американського Комітету, мав змогу допомагати нашим втікачам. Владика Кир Константин Богачевський, пізнавши доброту серця о. Івана Стаха та працелюбність, рішив разом з Головою УКДКомітету вислати о. Івана до Німеччини. Це сталось літом 1946 року. Приїхавши до Мюнхену, о. Стах зголосився до Апостольської Візитатури на Пасінґу, відвідав Духовну Семінарію в Гіршберґу, та почав об'їжджати на своїм славнім „джіпі" табори наших людей. До нього почали десятками і сотнями кожного дня зголошуватись наші люди з різними справами, зокрема з листами, щоб він їх вислав до рідних в Америці, Канаді та інших країн. Все це старався полагодити о. Іван своїм коштом. Почались приготування до

Св.п. о. І. Стах

виїзду за океан і тут о. Стах кожному старався допомогти своєю інтервенцією в американському консуляті.

Особливою опікою о. Стах огорнув українську студентську молодь, яка замешкувала на знаній в Мюнхені „Фюріх Шулє", на Рамерсдорфі.

Цю батьківску турботу о. Стаха про студентів зі сантиментом і зворушенням згадує д-р Осип Кравченюк з нагоди 14-ліття передчасної смерти Владики.

Багато о. Стах помагав нашим установам — ЦПУЕ, яку очолював колишній віцемаршалок польського сойму ред. Василь Мудрий, чи д-рові Степанові Витвицькому, який часто інтервенював в американських урядових чинниках у справі нашої еміграції. Коли приїхав до Німеччини Архиєпископ Іван Бучко, то о. Стах разом з Владикою об'їздив наші табори в Німеччині і Австрії, несучи моральну і матеріяльну поміч. В справах допомоги їздив о. Стах кілька разів до Риму. Так проминуло о. Іванові Стахові 6 років безустанного „труду для ближніх" в Европі. В 1952 році, коли головна хвиля еміграції проминула, владики відкликали о. Івана Стаха до Америки і він став секретарем Українського Католицького Допомогового Комітету в Стемфорді. На цьому пості о. Стах не забував тих, хто ще залишився в Европі, особливо хворих і з цією метою співпрацював з головою Українського Червоного Хреста (СХС) д-ром Гинилевичем, допомагав тим хворим ліками і харчами. Багато з тих людей вилікувались і мали змогу переїхати до Америки.

Тому що праці в УКДКомітеті було забагато для однієї особи, на доручення тепер уже покійного запросив мене до праці в Комітеті, як діловода. З о. Іваном Стахом я був знайомий ще з Мюнхену, бо він і мені помагав у виїзді до Америки. Однак співпраця з ним кожного дня в бюрі Комітету дала мені нагоду пізнати повноту доброти серця того дійсно з покликання священика, слуги Христа та ближнього.

До Комітету кожного дня приходили листи з просьбою допомогти харчами, одягом, лікарствами і грошима. Владика Амброзій Синишин передавав звичайно ці справи до полагодження о. Іванові й ми разом цим займалися. Довгі списки потребуючих, індивідуально чи через організації, ми ладили, особливо перед Різдвяними чи Великодніми святами, щоб матеріяльно допомогти і морально підтримати на дусі наших братів і сестер в Европі. Скільки зворушливих листів-подяк приходило до Голови Комітету Амврозія Сенишина, до о. Івана Стаха за ці допомоги! Спеціяльну увагу було звернено на наших старших вчених, членів НТШ, професорів УВУ в Мюнхені, які працювали для української науки.

Коли приходило Різдво, о. Іван Стах зі святковими побажаннями висилав також багатьом потребуючим свою особисту допомогу.

Церква нагороджувала його доброту та душпастирську ревність у свій спосіб, відзначуючи його почестю монсініора, прелата та вкінці — єпископською гідністю. Владика Стах, вступаючи в сан єпископа мав за собою велику практику як душпастир та канцлер Стемфордської Екзархії — від 1956 року, та Епархії — від 1958 року, до своєї номінації на єпископа в лютому 1971 році. Архиєрейські свячення відбулись у філядельфійській катедрі 25-го травня 1971 року.

На жаль, цей талановитий і предобрий Владика, який так ревно працював для своєї рідної Церкви і для свого ближнього, трагічно відійшов з цього світу з причини нещасливого автомобільного випадку, полишивши загальний сум у всіх тих, що його знали і яким ціле своє життя він чинив лише добро. Яким радісним був би Золотий Ювілей його священства, якби Господь дозволив йому дочекати, але нам годі збагнути стежки Божого Провидіння, тож згадаймо його у своїх молитвах з вдячністю, на яку він заслужив своїм добрим серцем.

Василь Ленцик

КАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ Гельмут Коль, коментуючи брюссельську зустріч керівників країн НАТО, заявив, що процес прийняття нових членів у Північно-Атлантійський союз має бути прискорений. Йдеться, як відомо, про Польщу, Чехію, Словаччину і Мадярщину. Заяву Г. Коля підтримав німецький міністер оборони Фолькер Рюе. Він сказав, що ці чотири країни повинні негайно оформлювати документи для вступу в НАТО і водночас готуватися до проведення спільних зі союзниками військових маневрів.

Відзначення 50-ліття „Нашого Життя" в Чикаго

Усі ми свідомі того, що життя людське проходить безупину і невідклично відмірює пройдений час — чи це буде життя одиниці, гурту, чи зорганізованої спільноти. Але бувають хвилини, коли здається, що рушійна сила цього безупинного руху немов сповільнює свій хід, пристає на мить, і дозволяє нам поглянути назад — на пройдені десятиліття, сповнені добра і лиха, недоліків і успіхів, та гідно облічити наш життєвий рахунок.

До такого моменту з ретроспективним оглядом минулого півсторіччя належить відзначення золотого ювілею журналу СУА „Наше Життя". З цього приводу Окружна Управа СУА в Чикаго влаштувала святочний бенкет, що відбувся 30-го жовтня минулого року в залі церкви свв. Володимира і Ольги.

Уже при вході приємно вражав вигляд залі: біло накриті столики, прикрашені осінніми мотивами, акуратно розкладені примірники і справлені річники „Нашого Життя", що охоплювали працю редколеґії журналу, ориґінальна декорація сцени (на темноголубому тлі стилізований лавровий вінок зі срібними рельєфами княжої пари по боках). Усе це створювало справді святочний настрій.

Вечір відкрила голова Округи Анастазія Хариш. Вона привітала отців, прелеґентку свята Уляну Старосольську, почесну голову Округи Любославу Шандру, союзянок і гостей, серед яких відзначила гостей з України — голову „Жіночої Ради" Києва Марію Драч та колишнього дисидента Івана Геля. В короткому виступі вона накреслила шлях розвитку журналу від його початкового скромного вигляду до сьогоднішнього професійного редаґованого. Журнал цей був завжди віддзеркаленням жіночої думки, замірів та успішно спляннованої роботи. Дальше ведення програми вона передала членці 101-го Відділу Оленці Семянчук-Матвіішин. Молода союзянка підкреслила багатогранність тематики журналу, з яким вона та її покоління виростало з дитинства — спочатку на дитячих віршах і казках, опісля, як зрілі читачі, вони цікавилися суспільно-політичними, мистецькими чи просто повсякденними проявами життя, про які вичерпно інформував журнал.

О. Семянчук-Матвіішин привітала колишню редакторку, письменницю і журналістку Уляну Старосольську і коротко розповіла про її життєвий шлях. Під її вмілим проводом журнал збагатив свої сторінки інформаціями про події в Україні, цікавими статтями з літератури і мистецтва, зокрема її глибоко продумані редакційні статті знаходили теплий відгук у читачів і приєднували нових передплатників. Закінчивши свій огляд словами подяки Уляні Старосольській, попросила її до слова.

М. Драч, А. Хариш і У. Старосольська.

Початкова цитата „Якби ти знав, як много важить слово" (І. Франко) була мовби ляймотивом промови, яку вона виголосила. „Від давніх часів по сьогоднішню добу розвитку техніки і науки, — сказала У. Старосольська, — слово було вагомою силою в житті особистому, державному чи світовому. Вільне слово, за яке тисячі каралися у в'язницях і на засланні, було одним з чинників, що привів до розпаду Совєтського Союзу. В протилежності до неґативних, фальшивих інформацій совєтської влади, вільне слово, оперте на засадах моралі і гуманности, зуміло пройти через залізну завісу і зробити перший важливий пролом. Завдання словапреси широке, і така ж сама її відповідальність. Вона інформує про минуле і сьогочасне, висвітлює позитивно або неґативно, виробляє добрий чи злий смак, розвеселяє, вчить, діє у всіх ділянках нашого життя. Зокрема українська преса на чужині має особливе завдання — зберегти ідентичність української людини і спільноти. Чи „Наше Життя", як частина цього словесного знаряддя, виконало своє завдання? Щоб відповісти на це питання треба глянути на 50-літню працю журналу".

У. Старосольська підкреслила, що основою журналу, його початку і постійного розвитку був Союз Українок Америки. Зорганізований був в 1925 році за почином Ганни Чикаленко-Келлер з Німеччини, Олени Лотоцької і Юлії Яреми, які брали участь у Конґресі Міжнародної Жіночої Ради у Вашінґтоні. Спочатку він виходив як одна сторінка в журналі „Жіночий Світ" (ред. Маруся Бек), опісля, в 1939 році, як „Вісті" в часописі „Америка", які редаґувала Олена Лотоцька. З приходом нових сил жіноцтва зростало бажання мати свій власний журнал, який був би віддзеркаленням їх думок, зацікавлень і плянів. Так у 1944 році появилося перше число „Нашого Життя" (ред. Клавдія Олесницька, згодом Олена Лотоцька). Спочатку це була газета, а від 1951 року — журнал, який редаґувала Лідія Бурачинська, а згодом Уляна Любович-Старосольська, її колишня співредакторка „Нової Хати" ще на рідних землях. Була створена редакційна колеґія. Тематика була різноманітна: статті, рецензії, нариси, вишивки, поради для жінок тощо. Згодом почали появлятися вісті з діяльности СУА, дописи, хроніки відділів. Важливим показником редакційної праці були виставки жіночої преси, „Вечір української журналістики" в Ню Йорку 1978 року, де зареєстрованих на залі було аж 60 журналісток.

Глянувши ретроспективно на діяльність „Нашого Життя" можна завважити, що велася вона двома паралельними лініями: одна лінія була пов'язана з подіями та проблемами нашого тутешнього життя, друга — сягала далеко на рідні землі і охоплювала не лише сучасність, але й минуле. Вона звертала увагу на історичні події, визначні одиниці, які були активними чи то у визвольному русі, чи у суспільних, культурних, мистецьких ділянках життя для добра нашої батьківщини. З приїздом Надії Світличної ця друга лінія виповнилася, оживлена інформаціями про засланих дисидентів, збагачена матеріялами про них та їх творами. Чи це були статті, проза, поезії, малюнки, видання Гельсінкської групи, чи листування з ув'язненими і засланими — все це знаходило місце на сторінках „Нашого Життя". Цей цінний матеріял дозволяв нам наблизитися до материка у взаємовимінному контакті, він теж буде помічний на майбутнє у виповненні „білих плям" історії і культури України. Закінчила Уляна Старосольська свій виступ позитивними підсумками довголітньої праці журналу.

В дальшій частині програми ведуча вечора попросила о. Івана Кротця, пароха церкви свв. Володимира і Ольги, провести молитву перед вечерею, яку закінчено спільно відспіваною молитвою „Отче наш". Опісля Оленка Матвіішин склала редакції „Нашого Життя" побажання якнайкращих успіхів на майбутнє, до яких приєдналися присутні ювілейним тостом „Многая літа". Серед товариської розмови, у приємному настрої минала вечеря. Смачні і естетично подані страви підготували членки комітету під керівництвом Любомири Калін, організаційної референтки Округи. Вправно, „по-професійному" подавали до столів привітні хлопці і дівчата, діти союзянок, тому можна сказати, що у цьому ювілейному святі брали участь аж три покоління.

По вечері слідували привіти: від Іллинойського Відділу УККА виступив голова інж. Орест Бараник, НТШ репрезентував д-р Роман Залуцький, Кооперативну Касу Самопоміч — Зиновій Мартинець. Надпрограмовим додатком був виступ Марії Васько, яка передала привіт від союзянок з України у формі патріотично-релігійної пісні. Дальші привіти і пожертви на Пресовий Фонд „Нашого Життя" відчитала ведуча вечора.

Мистецьку частину розпочала Рома Турлянська членка 22-го Відділу, рецитацією поезії Ганни Гайворонської „Бог". Важкі, до глибини душі проймаючі слова Бога, що бідним старцем блукав по землі, даремно шукаючи тепла і любови, кінчаються повним надії акордом, вірою в очищення людської скверни. В майстерній передачі Роми Турянської кожне слово було повне почуттів і доходило до серця слухачів. У фортепіяновому сольо виступила мґр Надя Савин-Вірхнянська, яка виконала „Серенаду" Франца Шуберта і „Пісню без слів" Станіслава Людкевича. Добрим контрастом до чуттєвого настрою була гумореска Людмили Коваленко „Мій друг Зіночка" у виконанні місцевої радіокоментаторки Люсі Самбірської, членки 22-го Відділу.

На закінчення вечора Оленка Матвіішин склала подяку всім виконавцям програми, членкам ювілейного комітету, союзянкам та гостям. Окреме признання вона висловила Лялі Кучмі-Бабій за оформлення сцени та Марійці Чичулі за безкоштовну декорацію столів. Загальна сума складених пожертв на Пресовий Фонд „Нашого Життя" становила 4,500 дол.

Підсумовуючи враження з цього ювілейного вечора, хочеться відповісти на питання Уляни Старосольської „Чи „Наше Життя" виконало своє завдання?" цілком позитивно: цінність вкладеної у журнал праці — величезна. Від скромних початків через стадії розвитку до сьогоднішньої професійної форми „Наше Життя" завжди служило високим принципам моралі, гуманности, любови до всього рідного. Зберігаючи українську ідентичність і культуру на поселеннях, журнал був одночасно помостом у нерозривній єдності з нашою батьківщиною.

М. Ш.